

Pomohou senátoři ČSSD uhlobaronům, nebo obyčejným lidem?

Informační materiál, říjen 2012

Proč by měla ČSSD podpořit malou „protivyvlastňovací“ novelu horního zákona

Malá novela škrtná paragrafy umožňující vyvlastnění, pomáhá obyčejným lidem a omezuje práva a svévoli velkých korporací. Nyní mohou soukromé těžební společnosti požadovat vyvlastnění všech nemovitostí v dobývacím prostoru, jejichž majitelé své domy a pozemky odmítnou dobrovolně prodat.

Poslanecká sněmovna vyškrtnutí vyvlastňovacích paragrafů schválila, ale schvalovat ho bude ještě Senát a prezident. Senátoři ČSSD (i ostatních stran) se musí rozhodnout, zda dají přednost uhlobaronům, nebo obyčejným lidem ohroženým rozšiřováním uhelných dolů.

Bourání obcí kvůli uhlí je podle průzkumů veřejného mínění (CVVM 2007, Factum Invenio 2009, STEM 2010) velmi nepopulární – proti těžbě se vyjadřuje 65–70 % respondentů, v segmentu voličů ČSSD je tento poměr stejný. Dosavadní přístup KSČM i ČSSD je v tomto ohledu nepochopitelný – až dosud téměř jednotně podporují těžební společnosti.

Horní Jiřetín, Černice, Karviná – Staré Město. Tisíce lidí reálně ohrožených vyvlastněním

Za posledních 22 let byly vyvlastňovací paragrafy v horním zákoně použity pouze jednou. V poslední době však eskaluje konflikt o využití ložisek hnědého uhlí pod Horním Jiřetínem a Černicemi (Czech Coal Pavla Tykače) a Karvinou – Starým Městem (OKD Zdeňka Bakaly).

Dohromady jsou v sázce domovy téměř tři tisíc lidí, z nichž většina jednání s těžebními společnostmi odmítá. Spor o malou novelu horního zákona je tak fakticky sporem mezi Zdeňkem Bakalou a Pavlem Tykačem a lidmi z ohrožených obcí. Není překvapivé, že právě oba uvedení uhlobaroni a jejich spojenci jsou v boji proti novele horního zákona ve sněmovně neaktivnější.

Zničí spekulanti české hornictví?

Zastánci vyvlastňování argumentují, že jeho zrušení povede ke zničení českého hornictví spekulanty, kteří budou skupovat pozemky v dobývacích prostorech a odmítat je prodat důlním podnikatelům. Tento argument je nesprávný. Pokud by byly nákup pozemků potřebných pro těžbu a spekulace s nimi tak snadné a lukrativní, nepochybně by k ní masivně docházelo již nyní, což se neděje. Ve skutečnosti je většina pozemků v předpolí zejména menších důlních provozů ve vlastnictví těžaře již dnes.

I v případě, že by se však spekulace uvedeného typu skutečně rozmohly, vedlo by to pouze ke zvýšení ceny pozemků pro těžaře, nikoliv k jejich nedostupnosti – pozemek, který neprodá, by zde přeci pro spekulanta neměl cenu. Pokud bychom odírali

ochranu vlastnického práva vždy, kdy může dojít k jeho zneužití, mohli bychom ho rovnou zrušit.

Korupční, nebo protikorupční?

Zrušení vyvlastňovacích paragrafů je ostře protikorupční. Naopak silně pro-korupční je stávající úprava, kdy o majetku v řádu miliard korun rozhoduje státní úřad. Podle současné úpravy totiž o případném vyvlastnění a jeho podmínkách rozhodují státní úřady (což důlní společnosti, které hrají o miliardové zisky, může motivovat korumpovat rozhodující úředníky).

Hrozí nedostatek uhlí pro teplárny?

Pro české teplárny je dostatek kvalitního paliva v rámci platných limitů těžby nejméně do roku 2040 (velkolomy Vršany a Bílina). Bourání Horního Jiřetína kvůli teplárnám je proto zbytečné, což přiznávají jak zástupci tepláren (viz vystoupení ředitele TS Martina Hájka v Hydeparku ČT), tak ministerstva průmyslu a obchodu (viz aktuální návrh Státní energetické koncepce). Problémem je pouze v zajištění dodávek tohoto uhlí pro teplárny. V případě prolomení limitů a zbourání Horního Jiřetína by však tento problém přetrvával – Czech Coal opakovaně a veřejně anoncoval plán na stavbu vlastní uhelné elektrárny.

Vyvlastnění kvůli těžbě břidlicových plynů?

Současné vyvlastňovací paragrafy mohou být v budoucnu využity i proti obcím a vlastníkům vystupujícím proti těžbě břidličného plynu. Je proto nepochopitelné, že v situaci kdy „stop těžbě břidlicových plynů“ patří mezi čtyři ekologické priority sociální demokracie, hlasují její představitelé proti novele, která jí může efektivně zabránit.

Shrnutí vyvlastňování podle rakousko-uherského a prvorepublikového horního práva

Vyvlastnění bylo zásadně možné, ovšem byly z něj vyloučeny pozemky, na nichž byl bez souhlasu vlastníka vyloučen geologický průzkum („kutání“), konkrétně uvnitř obytných, hospodářských nebo jiných budov, v uzavřených dvorech, v ohrazených domovních zahradách, ozdobných a jiných, jakož i na hřbitovech a na plochách ohraničených zdmi a konečně ve vzdálenosti menší než třicet osm metrů kolem majetku výše uvedeného.

Vyvlastnění domů kvůli uhlí do českého práva zavedli fašisté – od roku 1943 bylo možné i postoupení pozemků vyloučených z kutání „dal-li ministr hospodářství a práce z převažujících důvodů veřejného zájmu k tomu souhlas“. Komunisté uvedenou úpravu prohloubili zrušením povinnosti zkoumat převažující veřejný zájem.

Je na místě vrátit se k ochraně soukromého vlastnictví hrubě deformované oběma totalitními režimy.